

Шевченко М.Є.

викладач,

Київський національний університет культури і мистецтв

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ

Переклад фільмів досить часто викликає певні труднощі лінгвістичного та технічного характеру, що впливає на адекватність та еквівалентність перекладу. Актуальність дослідження в тому, що воно робить вклад у розвиток теорії перекладу аудіо-медіальних текстів. Метою роботи є виявлення основних підходів до вирішення перекладацьких труднощів у галузі кіно перекладу.

Кінематограф реалізує усі функції масової комунікації, а саме розважальну та інформативну, освітню. Переклад кінофільмів необхідно розглядати як культурно обумовлений процес. Фільм – це твір кіномистецтва, створений певною культурою. Він дозволяє отримати знання про культурне і соціальне середовище персонажів.

Кінотекст є найбільш типовою формою креолізованого тексту, який має вербальну(мовну/мовленнєву) та невербальну складові [1, с. 106]. Кінопереклад дуже схожий на переклад художньої літератури, хоча й має свої відмінності. Кінопереклад більш вільний, ніж переклад художнього твору. Як правило, це пов'язано з тим, що при дубляжі необхідна певна ступінь синхронності, співпадіння руху губ акторів з перекладними репліками. Тому перекладач повинен скорочувати вихідний текст, трансформуючи його таким чином, щоб аудіо- вихід співпадав з відеорядом. Згідно визначенню М.М. Бахтіна, текст ніколи не може бути перекладеним до кінця, так як його сутність розігрується на кордоні двох свідомостей, і свідомість сприймаючого ніяк не можна ні усунути, ні нейтралізувати [2, с. 202]. При перекладі тексту фільму основним завданням перекладача стає не тільки передача симетрії тексту, тобто його синтаксичної та семантичної структури, його фразеології, але й його функціонального та прагматичного аспектів. Якщо перекладач намагається знайти точний переклад, він іноді опускає відтінки змісту, які відомі представникам вихідної мови і абсолютно незнайомий представникам мови перекладу. При буквальному перекладі текст можна вважати точно перекладеним, але функціонувати він буде зовсім по-іншому. Кінопереклад містить деякий ступень компресії вихідного матеріалу при збереженні повноти його змісту, гри слів, складної

фразеології тощо. Головна складність кіноперекладу полягає у можливості та ступені адаптації тексту до іншомовної культури, побудованої на іншій системі цінностей та понять, і саме цей фактор обумовлює невиправдану втрату у сприйнятті перекладеного кіно з незнайомою тематикою та несумісними для іншої лінгвокультури уявленнями [3, с. 117].

Кінотекст містить лінгвістичні та нелінгвістичні системи. Лінгвістична система представлена письмовою (титри, написи) та усною (репліки акторів, закадровий текст тощо) складовими. Нелінгвістична система містить звукову частину та відеоряд. Найбільш відомим типом кінотексту є кіносценарій. Перекладач працює з текстом кіносценарія – літературним драматичним твором, на основі якого створюється кінофільм. Сценарій необхідний для спрощення сприйняття змісту фільму. Сценарій – це насамперед художній твір зі своєю формою і структурою. Тому при його перекладі потрібно користуватись методами художнього перекладу, оскільки на основі письмового зафіксованого тексту сценарію перекладач створює так звану інтерпретацію вихідного матеріалу згідно з вимогами існування і функціонування реплік на екрані. Головним критерієм художнього перекладу є не тільки адекватність лексики та сюжету авторського тексту, але й збереження індивідуального стилю автора. Перекладачеві необхідно зберегти авторську ідею з усіма відтінками та нюансами роздумів та переживань [4].

Переклад фільму – це не перегляд концепції автора, не власна оцінка перекладача, а смислове та інтонаційне супроводження того, що відбувається на екрані. Перекладачеві необхідно не тільки зберегти оригінальний зміст, але й підібрати фрази однакової довжини.

Переклад культурно-специфічних кінотекстів необхідно здійснювати з позицій того, що серйозне відхилення від заданого оригіналом змісту призвело б до руйнування сюжетної та рольової тканини фільму.

Окрему увагу приділяють перекладу назв кінофільмів. Назви фільмів можуть задавати певний емоційний заряд та відіграють велику роль у розумінні жанру фільму, привертають увагу потенційного глядача своєю оригінальністю. Назва фільму має певну функцію стискання змісту усього фільму у коротку фразу. Найпростішим є дослівний переклад (калькування), до якого вдаються тоді, коли утворений таким чином

перекладний відповідник не порушує норми вживання слів в українській мові.

Другою стратегією є трансформація назви за допомогою смислової адаптації. Перекладач вдається до перекладацьких лексичних трансформацій: додавання, вилучення, заміни тощо. До повної заміни назви фільму вдаються у випадку неможливості передати прагматичний зміст вихідного тексту, зміст якого зрозумілий лише тим, хто знайомий із мовною та етнокультурною специфікою соціуму.

Оскільки фільм – це, перш за все, гра акторів, яка супроводжується певним музичним звукорядом, завдання перекладача – передати всі нюанси реплік, не змінюючи режисерської задумки.

У практиці кіно перекладу вважають, що звукова доріжка не потребує перекладу. Виняток складають пісні у мультфільмах, які або перекладають повністю. Або замінюють на більш звичні для мови перекладу.

Успіх чекає ту картину, чия проблематика по суті міжнародна, а склад акторів добре відомий глядацькій аудиторії, так як особистість актора, манера його гри та ступінь вживання в образ несуть додаткове конотативне навантаження, яке сприяє більш точному розумінню того, що відбувається на екрані. Зараз з'явилася тенденція до активного використання вульгаризмів, сленгу у кінопродукції. Можливо, це відбувається тому, що сама кінопродукція орієнтована на певну вікову групу глядачів, для яких характерна власна мова. Основним критерієм успіху фільму буде не стільки еквівалентність перекладу оригіналу, скільки його видовищність, близькість до жаргону, ступінь гумору.

Список використаних джерел:

1. Ворошилова М.Б. Креолизованный текст: кинотекст // Екатеринбург, 2007. Вып. 2. – С. 106.
2. Бахтин М. М. Проблемы текста / Бахтин М.М. Автор и герой. К философским основам гуманитарных наук // СПб.: Азбука, 2000. – С. 202.
3. Денисова Г. В. Чужой среди своих: к вопросу о переводе художественных фильмов и их восприятии в рамках иноязычного культурного пространства // Университетское переводоведение. – СПб., 2006. – № 7. – С. 87.
4. Художественный перевод – специализация талантливых людей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rustranslater.net/index.php?object=stat3>

5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми // Вінниця: Нова Книга, 2004. – 576 с.

Шкуліпа Ю.С.

студентка,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

**ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ
ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ**

Лексика будь-якої мови постійно збагачується, змінюється та оновлюється. На певному етапі одні слова виходять з ужитку та зникають, а інші ж, навпаки, з'являються й активно вживаються. Неологізми – це інноваційні слова чи мовні звороти із новим значенням, які з'являються у мові будь-якого народу в зв'язку з розвитком суспільства та новими його потребами. Швидкий розвиток нашого життя, різноманітні соціальні події та науково-технічні відкриття породжують необхідність виникнення нових найменувань. Література публіцистичного стилю є активним засобом поширення нових слів, тобто неологізмів.

Щодня чуючи нові слова, ми звикаємо до їх вживання у повсякденній лексиці. Проте значення одних слів може бути цілком зрозумілим, а розуміння інших потребує користування довідковими матеріалами. Саме тому інколи при перекладі неолексем важко знайти відповідники в іншій мові через соціокультурні та історичні відмінності життя різних народів. В такому випадку на допомогу приходять тлумачні словники. Лише після встановлення значення інноваційного слова ми можемо його перекласти. Крім того, переклад неологізмів цілком залежить від того, до якого мовного стилю тексту вони належать, адже переклад будь-якого зі стилів має свої характерні особливості. Для публіцистичного стилю характерний більш особистісний переклад